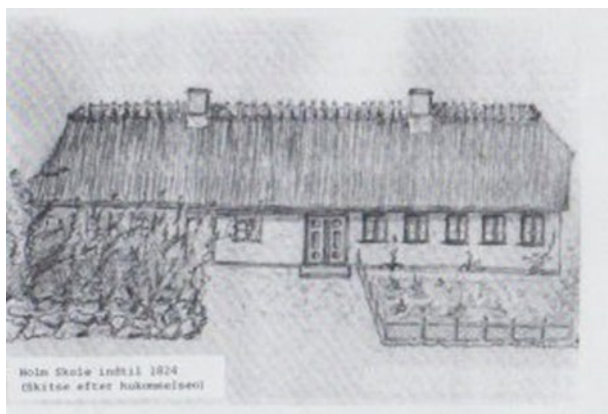

Skolen

Tilbageblik.

En artikel til Holmbo én skrevet af Lauritz Lauritzen Høi. Møllegade 31. Holm skole fra 1688 til fredag den 20. jun. 1986

Fredag den 20. jun. 1986, den sidste skoledag før sommerferien, Holm skole sender børnene hjem for måske aldrig mere

at skulle undervise landsbyens børn. Børnene kommer ikke stormende ud af skolen i glæde over, at det nu er sommerferie, nej tværtimod kommer de spredt, og for de størstes vedkommende tankefulde og vemodige. De har lige sagt farvel til deres lærere, og hvor der hos såvel elever som lærer kneb med at holde følelserne tilbage. Selv børnene fornemmede

nok, at det var en historisk dag, den sidste undervisningsdag

Holm Skoles historie.

i Holm Skoles historie kan spores langt tilbage i tiden. Hvor de første skoler har været, er der ingen der ved. Der har nok været skoler eller hjem, hvor der er blevet undervist, før den skolebygning vi har kendskab til dag, men det har nok været under mere private former.

1688.

At der har været skole 1688 i Holm bekræfter følgende beretning (iflg. Sønderjyske Månedsskrift 1954) ved. Legater i Nordborg den 19. sep. 1688 skænkede velærværdige, andægtige og højlærde hr. Christian Brandt, provst og præst i Nordborg 200 mark lybsk. Pengene skulle sættes på renter og for disse skulle fattige børn hjælpes og undervises i kristendommen. Pengene måtte ikke bruges til andet formål. Dokumentet er underskrevet af Christian Brandt og amtmand v. Aichelberg. For de 4 daler, som summen gav i årlig rente, skulle 6 fattige børn holdes i Holm skole, som hidtil er sket, skriver provst Hans Casper Brandt i 1734.

1714.

Kirkebogen kan også fortælle og dokumentere Holm Skoles eksistens frem over, således står der, at Christian

Hansen, skolemester i Holm blev begravet i 1714, 82 år gammel.

1773.

Endvidere står der at Mathias Hansen døde i 1773. han var født i 1694, og havde været skolemester i Holm siden 1718 og til sin død. Indtil 1798 var hans søn Martin Mathiesen skoleholder efter sin far. Martin Hansen døde 1798.

1799.

I 1799 blev Hans Bertelsen skolemester. Han var født 2. feb. 1777 i Østby sogn og blev 27. maj gift med Karen Nielsdatter der var født den 13. jul. 1786 i Holm. Martin Mathiesen og Hans Bertelsen omtales som førstelærer.

Den ældste skolebygning man har kendskab til blev nedlagt i 1824. den lå hvor møllegade 4 nu ligger og omfattede også nr. 6, samt et mindre jordtilliggende bagved og vest for Ramsdam. Desværre foreligger der ikke noget billede af skolebygningen, til trods for at den først blev fjernet i 1920. Her ses en skitse tegnet af Lauritz Lauritzen Høi efter hukommelse.

1823.

I 1823 meddeler det kgl. Danske kanselli, skolevæsenet i skoledistriktet Holm, at istandsætte tilbørlige og om fornødent at udvide nærværende skolebygning, da både skolestuen er for lille og lærerens bolig for lille. Videre hedder det, at der tilså skoledistriktet 416 rigsdaler, af den sum, der måtte indkomme ved salget af Nordborg Degnebolig med tilhørende jord. Hvad der mangler betales af befolkningen i Holm – og de som har 1824

De lokale myndigheder har foretrukket at bygge en hel ny skole, dog stadig med kun et klasseværelse, og flytte den op i midtbyen lige overfor den nuværende skole, på hjørnet

Skolehuset, som det hedder på opstillingen, kom til at koste 724 rigsdaler. De lovede 416 rigsdaler blev reduceret til 260, da

Holm skulle bidrage til det brændte Kapellanhusets opbyggelse med et fradrag for en kakkelovn og andre materialer fra det gamle skolehus og skoleplads, blev der 436 rigsdaler at betale af befolkningen .

1827.

Den 15. feb. 1827 sælger – vi underskrevne skoleforstander i Holm, jeg Jens Matzen og jeg Hans Christian Philipsen, sand mænd samme steds, på samtlige skoledistriks interessenters vegne for os og vore efterkommere, at vi har overdraget Christen Hansen Gadmand, inderste, hidtilværende skole, bygningsplads – og tvende stykker

Haugejord. Prisen var 32 mark sølv, foruden en årlig afgift på 2. feour. Salget vakte ikke meget glæde befolkningen skulle betale.

1864

Under fremmed herredømmet fik skolen med årene tyske lærere, og skolesproget blev tysk. Dog med undtagelse af religion. Dette gjaldt dog ikke de elever, der havde lidt svært ved at følge med. Op til årene omkring 1900mærkede skolen også den strenge Køller – politik, børnene måtte bl. A. ikke tale med hinanden på dansk på skolepladsen, og da kun meget få børn havde hørt et tysk ord inden de kom i skole, blev det for de små vedkommende ikke let at efterleve. Op til 1 verdenskrig var der ca. 100 elever i skolen, fordelt på 8 årgange.

1923.

Efter genforeningen kom der nye udfordringer til skolen, og man byggede en ny skole på den modsatte side af gaden. Denne gang med gymnastiksal som noget nyt. Børnene flyttede ind i 1924. der var to årgange i 1. klasse og 3 årgange i 2 og 3. klasse. Sidst i 1920 var der 80 – 90 børn i skolen

1. apr. 1940, blev en meget aktiv formand for den nye forening. Udover årligt tilbagevendende afstemningsfester den 10. feb. Og adventsmøder ind under jul, blev der hver vinter opført amatørteater, og mange gange yderligere en aktøraften. Han tog også initiativ til Holm sangkor, et blandet kor, der ligesom teatergruppen flere gange gæstede omegnes sogne.

1942.

Nye skolelove blev vedtaget, og større krav blev stillet til skolen. De lokale råd havde gennem tiderne ikke gået af vejen for at være med tiden. Og denne gang skulle heller ikke være en undtagelse. Trods besættelse

og krig gik man i 1942 i gang med at udvide skolen, så den svarede til kravene. Gymnastiksalen blev udvidet og der kom brusebad, der blev lavet skolekøkken og sløjdlokale samt skolebibliotek. Der blev også lavet en sportsplads. Og endelig indrettede kommunen sig med et kommunekontor i den nordlige ende af tagetagen. [Tekst på plade](#)

1943.

Til trods for forsinkelsen i byggeriet, på grund af luftkampen over Holm natten mellem den 18 og 19. aug. 1942, hvor et par af de 32 bomber der faldt også beskadigede skole og lærerbolingen meget alvorlig, så stod skolen færdig 1943 med de nye undervisningslokaler samt en idrætsplads. Under krigen og i 10 år efter var der megen aktivitet i gymnastiksalen.

Holm havde, ligesom de andre sogne, fået en ny forening, nemlig Dansk Samfund. Første lærer R.M. Jensen, der blev ansat ved Holm skole den

1964.

Årgangsdelte klasser var nu en kendsgerning, der blev derfor ansat 2. nye lærer og bygget 2 nye lærerboliger til dem i 1964, der blev lagt nord for skolen, og lidt senere blev der bygget en skolepavillon med 2 klasse-værelser og et læreværelse.

Skatteborgeren måtte på ny til at afdrage og forrente lån ligesom ved tidligere udbygninger af skolen.

1970.

Kommunalreformen havde i flere år rørt på sig, og den 1. apr. 1970 var det en realitet, og året blev nok egentlig Holm skoles skæbneår. Først var det Nordborg, Pøl, Holm, Oksbøl, Havnbjerg og Svenstrup, der skulle slås sammen, altså de fire kirkesogne, men på falderebet kom også Egen sogn og kommune med. Mange følte nok, at nu havde Holm mistet sin suverænitet, og det var for så vidt også rigtigt, det var ikke mere befolkningens egen der styrede landsbyens anliggende, men derimod partipolitiske grupper valgt ud af en befolkning på 15.000 sjæle. Det gælder såvel i byråd som i kommissioner. Man kan nok ikke bebrejde disse, sikkert udmærkede mennesker, at de ikke har kendskab til og følelser for en landsbys indre forhold, men mange føler nok at det er mærkeligt og ikke fuldt retfærdigt, at fremmede mennesker har en sådan indflydelse på en landsbybefolknings hverdag. En lille uformel samtale, der fandt sted i tiden op til 1970, fortæller hvor lidt grundlag der sommetider er for en politikkers mening og derefter ofte handling.

En lokalpolitiker gik kraftig ind for at nedlæggelse af Holm skole ved kommunesammenlægningen, og i en diskussion med et par holmboer blev han ligeså kraftig imødegået, hvilke affødte følgende lidt overlegne svar: Ja, jeg formoder jo, at det er en af de her stråtækkede skoler i har derude i Holm. Da han åbenbart har læst forbløffelse i holmboernes ansigter, skyndte han sig at vedføje: Ja, jeg må indrømme, at jeg kender den ikke, jeg har aldrig set den. Alligevel, trods så ringe kendskab, argumenterede han for nedlæggelsen. Dette bekræfter den kedelige kendsgerning at mange afgørelser godt kan finde sted uden et indgående kendskab til sagen, man følger bare partigruppernes indstilling. Allerede på det tidspunkt lå der en skygge over Holm skoles fremtid, og meget hurtigt ændredes skolens indre forhold.

1972. Børnetallet var nu dalende, og under pres fra storkommunen, gik skolenævnet i Holm med til at lade de fire ældste klasser gå til Nordborg Skole. Der blev påpeget, at hvis de gjorde det, var der gode muligheder for at bevare resten af skolen.

1976. Skolen blev administrativt lagt ind under Nordborg, og man fik fælles skolenævn.

1978:

1 maj samledes 250 Holmboer til et møde på Dyvig kro. Resultatet af dette møde blev

stiftelsen af Holm sogneforening. I pressen kunne man læse bl. a. følgende overskrift:

”En sogneforening skal være Holms ny livsforsikring”.

1978: Noget af det første den nystiftede sogneforening foretog sig, var en trafiktælling. Fra 26 juni til 2 juli fra kl. 6:30 til kl. 22:00 registreredes 12.580 trafikanter heraf 2232 bløde trafikanter.

Den 1. dec. 1978 udkom et blad med nyt fra sogneforeningen. Efter en konkurrence valgtes navnet til dette blad blev ”Holmboen”

1981. Skolebiblioteket blev fjernet fra Holm Skole. Og der kom en bogbus i stedet

1983:

Børnehaveklassen flyttes til Nordborg. (uden dispensation fra amtet)

1984.

Man kan nu tydeligt se kommunens manglende omsorg for skolen. Således ses nu, i halve år og mere, store fugtarealer på det udvendige murværk fra utætte skotrender.

Læskurets tag forfalder, men bliver ikke repareret. Det bliver bare fjernet, så børnene ikke mere har noget sted at være når det regner i frikvartererne.

1986:

Efter mange tilløb tager en gruppe holmboer mod til sig og opfører en dilleantkomedie: "Mordet på Hoppenfeldt". 2011 er opført komedie nr. 26.

1986:

Kulturdvalget i Nordborg kommune indstiller til byrådet, at Holm skole nedlægges fra det nye skoleårs begyndelse. Den 17. juni vedtages beslutningen. Da byrådet forinden havde givet nogle forældre lov til at lade deres børn blive i Nordborg efter børnehaveklassen, var en afstemning, hvor 60% af de stemmeberettigede skulle stemme ja, et valg mellem "pest og kolera" 47,7% ja 11,54% nej 38,8% stemte ikke. Efter 300 år var skolen i Holm historie. Snart kom sogneforeningen på banen og

Skriften på væggen: Holm har ingen skole mere, den 300 år gamle Holm Skole er nu kun historie.

Og man henvendte sig til Nordborg kommune om at kunne anvende skolen som medborgerhus.

Endvidere henvendte foreningen sig om etablering af den ønskede cykelsti til Nordborg. 1988:

Sogneforeningens 10 års fødselsdag fejres med et storslået eventyroptog og

aftenfest hvor en ny Holmbosang af Martha Knudsen blev sunget første gang

Et vindmøllelaug rejser i dette år en vindmølle ved Hellesøvej.

1. oktober lukker den sidste købmand i Holm. Møllegade 79

1986.

Kulturdvalget indstiller til byrådet om at nedlægge Holm Skole fra det nye skoleårs begyndelse.

Den 17. jun. vedtager byrådet beslutningen. Der startes nu i Holm en underskriftsindsamling, for at få en folkeafstemning om kommunens afgørelse. 50 % af de stemmeberettigede er nødvendigt. 65 % skriver under.

Skolekommissionen havde med en stemmes flertal givet nogle forældre lov til at lade deres børn forblive i Nordborg Skole efter børnehaveklassen. Og da børnetallet i Holm Skole derved reduceredes kraftig, var der andre forældre, der kom i tvivl om det rigtige. Vælgerne var nok i det hele taget i vildrede, og som nævnt ikke mindst forældrene.

Jyske Tidende skrev i en overskrift den.4.aug. 1986.: Som valg mellem pest og kolera.

Ved folkeafstemningen den 5. aug. 1986 skulle der 60% af de stemmeberettigede til for at rede skolen.

Resultatet blev at 220 stemte for og 53 sagde nej 8 stemmer var blanke og 2 var ugyldige.

Procentvis fordeling 47,7% ja, 11,5 % nej 2% blank og ugyldige.

Endelig kan en ny cykelsti tages i brug. 1992: Der ansættes en langtidsledig til hjælp med vedligeholdelse af sognegården. Dronning Ingrid besøger Holm d. 13 august i halvtredsåret for bombenatten mellem 18 og 19 august 1942. 1995: Holmboerne deltog i fejringen af 50-året for befrielsen 4 maj 1945.

Fakkeltog m.v. i Nordborg.

2003: Sogneforeningen fejrer 25 års jubilæum. Sognegården renoveres.

17. august indvies mindestenen for flynedskydningen i 1943.

2006: Sognegårdens køkken renoveres. Der nedgraves fibernet.

2008: Holm sogneforening får Alssundprisen fra andelskassen Alssund.

2009: Tuborgfondet donerer penge til nye møbler i Holmbostuen.

Holm Landsbylaug

06 mar. 2019 kl. 14:23

Holm: Holm Sogneforening og byens mødested Holm Sognegård skifter navn efter 40 år som aktiv forening og som samlingssted for byen. De nye navne blev offentliggjort på årets generalforsamling, efter der havde været udstedt en navnekonkurrence gennem et år. Der kom 55 forslag ind på nyt foreningsnavn og 93 forslag til nyt navn for Sognegården.

Med enstemmigt flertal fra de 52 deltagere på generalforsamlingen, blev de nye navne valgt. Foreningen hedder nu Holm Landsbylaug og samlingsstedet for byens borgere hedder nu Holm Kulturhus. Vinderne af konkurrencerne fik hver et gavekort på 1000 kr. til Dyvig Badehotel. De heldige vindere blev Tove Bruun og Sandie Walz Jørgensen.

